

פרוטוקול ישיבה 3/2022 ועדת איכות סביבה

**פרוטוקול ישיבת הועדה להגנת
הסביבה מיום 27.7.22**

נוכחים: יו"ר הועדה - נרי אראלי, עובדי המועצה אבי כהן, גבי דוברון, קובי אזולאי נופר עבודי מזכירת הועדה. נציגות יח"ס איילה אברהמי גובר. רטי"ג- ערן היימס, רות קיגסולד, מו"פ- אופיר כץ, סיון איזקיסון. חסרים: חברה עופרה שוורץ, קורין תויתו, רננה אילן נציגת המשרד להגנת הסביבה, רות קיגסולד, גונדי שחל, מי"ה- מיטל לאון, טובי שור.

תוכן הישיבה

בישיבה דנו בנושאים הבאים:

1. דיווח על אסון צאליים ותועלת ההזנה
2. דיווח על הפיקוח על הפיצוצים בחתרורים.
3. פסולת שעפה מהמשאיות אפה למדבר- מציג ערן היימס

נרי- טוב, אז ראשית כל הסבר למה אנחנו עושים את זה עדיין בזום למרות שכאילו צריך לקבל אישור מיוחד כדי לעשות את הישיבות בזום עכשיו. אנחנו קצת מתחמקים מאחורי הקורונה, אבל בעקרון יש לנו שתי חברות מליאה, קורין ועופרה, ואנחנו מנסים מאוד מאוד למצוא מועד שחברי המליאה יוכלו להגיע. זה לא רק אצלנו, זה בכל ועדות איכות הסביבה בארץ, יש קריאה לעשות איזשהו פיצוי גם לחברי מליאה וגם לחברי ועדות, גם כל שאר החבר'ה הנחמדים לא שונים מאיתנו, עושים את זה על חשבון העבודה שלהם,

1. דיווח על צאליים:

ערן- דליפה מהתעלה שחוצה בעצם את מניפת נחל צאליים. למי שזוכר, למי שידע, יש בעצם תחנת שאיבה P88 מדרום למניפת נחל צאליים, הים נסוג ולכן היה צורך להעתיק את תחנת השאיבה במסגרת תת"ל 35. המיקום... המיקום שנבחר הוא מצפון למניפת נחל צאליים, כשהפתרון שנתנו למשיכת מי ים המלח דרומה לכיוון צאליים הוא לחצות בתעלה את מניפת נחל צאליים, והפתרון שנתנו להמשך זרימת המים בנחל הוא מתעלים שעוברים ובעצם אוספים את המים ומעבירים את המים האלה לצד השני, המזרחי של המניפה. לצערי הרב נודע לנו שיש חלחול משמעותי, דליפה משמעותית ככל הנראה הרבה מעבר למה שהיה אמור להיות. אני למדתי גם שגם אם לא הייתה דליפה עדיין יש 2% לכל היותר של דליפה שידעו מראש שתהיה בציפוי החרסית הזה, בציפוי הזה שיעשו. זאת אומרת החרסית שתיקנו בעזרתה את התעלה היא לא באמת אטומה עד הסוף. והחריגה היא מעבר לזה, וכרגע המצב הוא שכל החלק המזרחי של התעלה נפגע כתוצאה מאותן דליפות של מי ים המלח. מבחינת... לצומח הדבר הזה הוא כמו רעל לכל דבר. זאת אומרת בית שורשים של צמח כזה או אחר שנחשף לתמלחת, המשמעות של זה היא מוות, מוות לצמח. ואם זה מוות לצמח אז כולם יודעים מה קורה באזור כזה צחיח שצמחים זה מקור המזון, מקור הצל, מניפת סחף זה בית גידול שהוא סופר חשוב, בטח בחוף ים המלח שכמעט ולא נשארו מניפות סחף... נפגעו כתוצאה מפעילות אדם כזאת או אחרת... זו אחת המניפות הבריאות האחרונות שנשארו ועכשיו גם היא נפגעה אנושות, בטח החלק המזרחי. וזהו, מאז כולכם יודעים שהייתה איזושהי הפסקה בהזרמה. או לא הפסקה אלא הפחתה, לעולם לא לגמרי. וכעבור זמן מסוים המפעלים קיבלו החלטה שממשיכים להזרים לתעלה בכל זאת ומילאו אותה מחדש.

נרי- האם הדליפה התגברה?

ערן- כמובן שככל שהתעלה מעלה ככה הדליפה גבוהה. וזהו. הסיבה שהם החליטו לטענתם... ברור שאנחנו בעונת הקיץ וזה שיא העונה של ההפקה, עכשיו הם צריכים את חומר הגלם כי כל הפעילות שלהם מתבססת על עיתוי. וההתחייבות שלהם זה שעד דצמבר יש להם תכנון מפורט לביטון התעלה הזאת במקטע בנחל צאליים ליד כיוון מעבר... ביריעות פלסטיק או כל דבר... מבחינת היכולת לאטום. זהו, אנחנו מחכים להתייחס... **נרי אראלי:** מבחינת שמירת טבע, מבחינת איכות הסביבה, איך הם יכולים לשקם את החלק של מזרח? מה אכפת לי... תקף נגיע לזה. אבל אני רוצה לדעת איזה צעדים. בעיניי שישפכו כל יום כמות שווה לכמות הדליפה של מים מטהורים.

ערן: תראו, כרגע הם עושים שלושה דברים. דבר ראשון, הם קדחו קידוחים... שניים כאלה בצמוד לתעלה כדי שישאבו את הדליפות. כפיילוט, הם עשו את זה כפיילוט, ממזרח לתעלה, כדי לנסות לשאוב כמה שיותר תמלחת שדולפת. לא עבד, לא עבד. עבד קצת. הדבר הנוסף שהם עושים, הם הביאו מין סיכות כאלה, זה מין עמודים בקוטר 0.5 צול שיורדים לעומק של 8 מטר. העמודים האלה בדרך כלל יורדים לעומק של 4 מטר. הם עשו שם, ביקשו מנותן השירות לעשות איזושהי הארכה והוא בדק את זה וראה שזה אפשרי. ולקחו הרבה הרבה סיכות כאלה... גם כפיילוט, שהתברר שהוא כבר יותר אפקטיבי. כלומר זה הרבה סיכות ששואבות את המים שבורחים מהתעלה ומחזירות את המים חזרה לתעלה, זה תהליך, וחוזר חלילה. עכשיו הם מתקדמים הלאה עם עוד סטים של סיכות כאלה. והדבר השלישי שהם עושים זה לפתוח, להניח נקזים. בעצם הם באים ואומרים, יש שם 2 שכבות. שכבה של... ושכבה... בעצם הים נסוג, משאיר חשוף... המים ככל הנראה זורמים... הרעיון שלהם, בשכבה הזאת להניח צינורות שיורדים ממערב למזרח, בעצם הם יגרמו לאיזושהי השפלה בניקוז התת קרקעי ויזרקו אותם למזרח, ישחררו את המים ממזרח לאזור הערכי, החשוב, לאזור הבולענים. אנחנו צריכים לבדוק מה עמדתנו לגבי הפתרון שהם נותנים... אם הם אומרים שיש איזושהי פיילוט שיכול להקטין את הנזק אז אני בוחן את זה, אני רוצה איזושהי באלאנס. אם בעצם בהנחת הצינור הזה ועבודות התשתית שם הם יעשו יותר נזק ממה שקורה עם התמלחת אז אני יכול גם להגיד להם שמבחינתי אני מתנגד לזה. במקרה הזה הם שכנעו אותנו לבדיקה באמצעות המומחים שלהם... שזה יהיה נכון לשים את הנתזים... קצת קשה למדוד את זה כי הצינור עצמו הוא עם חריצים, עם מלא חריצים, וברגע שהתווכח שלו לא מלא עד הסוף אז מאוד מאוד קשה להבין כמה... שמו דלי כדי לבדוק כמה מהר הוא מתמלא ולפי זה... פחות או יותר כמה. על פניו כל אחד כזה מוציא כ-20 קוב שעה. 20 קוב שעה כפול 24 שעות כפול 7 מרכזים זה נפח משמעותי. שזה בעצם עונה על הבעיה הכי גדולה שם, שזה כושר ההולכה של הנחל. התולכה של המים מהתעלה ועד למוצא היא מאוד מאוד איטית. ואז מה שקורה, כל התווכח התת קרקעי הזה מתמלא בתמלחת, והנקזים אמורים לעזור לשחרר את זה... להגיד לך שזה יציל את המצב?

איילה אברהמי גובר: טוב, קודם כל מפעלי ים המלח באמת זומנו לשימוע לפי התרעה לפי חוק המים מ-1959, על הנושא הזה של חשש לגרימת זיהום מים, על זה שהם הזרימו בעצם את תמיסת מי המלח. דבר נוסף, על הפרת הוראות חוק שמירת הניקיון, זה לגבי הנושא של זרימת התמיסה מעל פני הקרקע בשטח פתוח וברשות הרבים. אלה שני הדברים המרכזיים. היה שימוע ב-28/06 למיטב זכרוני. שבעצם מי שנוכח בשימוע וניהל אותו זה מנהל מחוז דרום החדש, אמיר זלצברג. כמובן כל האנשים של המחוז, גם אנשי האכיפה, יועצים משפטיים. היו נציגים של המפעל, כולל מרג' ומיטל ליאון וטובי שור, וגם עורך הדין שלהם כמובן, אריה נייגר. היה גם נציג של רשות המים, שזה אריק צוריאלי. בטח כולכם מכירים אותו, הוא הידרולוג, מהשירות ההידרולוגי של רשות המים. ורשות הטבע, היו גלעד ואסף צוהר. וגם אני הייתי כמובן. אז הם הציגו את הדברים, הציגו להם את הדברים, אותן נקודות שבהן הם בעצם נקראו לשימוע. סיכמו את כל העובדות של מה היה ואיך היה. בנוסף לזה גם נאמר להם שם בשימוע שהם גם בודקים את העניין של ההפרה של הוראות החוק למניעת זיהום ים ומקורות יבשתיים. גם את זה כרגע הם בוחנים, המשרד, כדי לראות אם זו נקודה רלוונטית מבחינת המשרד. כמובן שהמפעל העלה את הדברים שלו, אמר שהוא דיווח לאורך כל הדרך לכל מי שהיה צריך. הוא דיבר לגבי הנושא הזה של P9, על העניין של הזרמה. העלו את הנקודות של הנסיגה של חופי הרחצה ובעצם פגיעה בכל המקור התיירותי של המועצה. כל הנושא הזה של הפגיעה בכל הציוד התת ימי של החברה להגנת ים המלח שגם ייפגע אם יפסיקו את הזרימה מ-P9. והנושא הזה של ירידה של מפלס הים מתחת למפלס של 14.7, שיכול באמת לגרום לאיזושהי נזק בלתי הפיך למפעל, בעיקר מדובר על הנושא שכרגע אנחנו נמצאים בקיץ. זהו, אז בשורה התחתונה ההחלטה הייתה שהחליטו להמליץ למשטרה הירוקה לפתוח בחקירה, שזה דבר כשלעצמו מאוד חזק. המפעל היה בהלם מהעניין הזה. הוא לא ציפה שהדברים האלה, שזה יתפתח בצורה הזאת. אבל שם זה עומד כרגע.

1. דיווח על הפיקוח על הפיצוצים בחתרורים.

נרי: לאור הבעיות שישנן עם העובדה שרותם אמפרט לא פועלת לפי התב"ע שאושרה לה ומקיימת פיצוצים... הובטח בפעם הקודמת שיתחילו לעשות סדר... פנו לרותם אמפרט וביקשו מהם נתונים לגבי הדבר הזה, מתוך מטרה, בעצם הוצגו שתי מטרות. האם צריך לנסח תב"ע חדשה לכל מכרה חתרורים ושהם יפעלו מתוקף תב"ע מאושרת, או שאפשר לעשות התאמות או אני לא יודע איך לעשות את זה אבל שהם ימלאו את כל חובות התב"ע הקיימת. יתחיל קובי.

קובי: ככה, מחודש מאי מפעלי רותם אמפרט מתכנסים להוראות התוכנית ע"י 2 פיצוצים בשבוע. יש על זה מעקב, כולל בקרה של דו"חות הפיצוצים שלהם... נפתח תיק חקירה של הוועדה המקומית על אי עמידה בהוראות... זומנו אנשים מהמפעל, זומן כרגע מנהל מהמפעל לחקירה תחת אזהרה. מפעלי רותם אמפרט כרגע פועלים בפיצוצי ניסיון שהם מבצעים כדי לבדוק לפני שהם יכולים לבקש הקלה מהוראות התוכנית...

נרי אראלי: רגע, מה הסיבה לבקש הקלות?

קובי: בהתחלה כשהתוכנית הזאת אושרה ב-2001-2002 מכרה חתרורים היה מכרה משני... כיום המכרה הזה הוא

המכרה העיקרי שלהם... שהם נדרשים לבצע בו עבודות יותר מסיבית וכמות פיצוצים של 2

בשבוע לא מספיקה להם. אז הם רוצים לגשת לוועדה המחוזית, לבקש הקלה מהוראות

התוכנית. יש צוות מלווה שנפגש אחת לשלושה חודשים. צוות מלווה ממועצה אזורית, היחידה הסביבתית, רשות הטבע והגנים, מפקח על המכרות, ומיכאל גנור ממשד האנרגיה שהם מתעסקים שם בכל עניין ופעילות המחצבה.

הם משתפים פעולה, הם משתפים מידע. מבחינת החקירה שבוצעה, הם עדכנו את כל... לגבי כל תהליך הפיצוצים, דו"חות הפיצוצים, דורשים מהם גם תכנון. יש להם פיצוצי ניסיון. לאחרונה ביצעו פיצוץ ניסיון כדי באמת לדעת... אמרתי את זה. יש להם עוד פיצוץ ניסיון עכשיו, אני זימנתי גם את המפקח... זימנתי אותו גם, הוא ינסה להגיע לפיצוץ ניסיון הקרוב.

איילה אברהמי גובר: התחנה אמורה לקום באזור באמת של המועצה. כרגע יש מהלכים לקידום שלה באזור של המבנה החדש של החירום של המועצה, זה מתקדם.

קובי: נבחנו כמה אופציות ביחד עם היחידה הסביבתית ומפעלי רותם להקים תחנה. האופציות שנבחנו זה בסמוך למאגר, לתחנה של מקורות פה למטה באזור התעשייה, אחת פה במאגר לוט, והאופציה השלישית שהייתה, שבונים פה מבנה חירום ואנחנו רוצים שגם במקרי חירום תהיה לנו אנטנה לטובת ניטור אוויר... כרגע באמת נבחן איפה המקום הכי טוב להקים את זה.

3. פסולת שעפה מהמשאיות אפעה למדבר- מציג ערן היימס.

אני מרגיש קצת כמו תקליט שבור. אין לי שום דבר לחדש למעט הרצון להציף את זה שוב ושוב. אני אומר לכולם פה מסביב השולחן ומאחורי המסך שהמצב שם... כאילו, כשאני נוסע על כביש 258 אני מרגיש בושה שאני אזרח במדינת ישראל והכביש הזה נראה כמו שהוא נראה. אני מרגיש... אני עובד ברשות הטבע והגנים, הפרטנרים שלי הם מהיחידה הסביבתית ומהמשרד להגנת הסביבה והמועצה האזורית ומכל מי שיש לו איזושהי יכולת להשפיע. כולנו עומדים ומרגישים שאנחנו אימפוטנטים בסיטואציה. יש משאיות שנוסעות, עשרות אם לא יותר מזה, כל יום על כביש 258. אני לא מדבר על התהפכויות ועל נוהל התהפכות וזה שאפשר לבוא ולעשות נוהל... אני מדבר על משאיות שנוסעות, היחידה הסביבתית מאוד מאוכזבת מזה ויש איזושהי שיח שמתחיל למשוך בחוטים במשרד להגנת הסביבה, אבל עדיין אני אומר לכם, צריך פה חשיבה עמוקה, להיכנס לעובי הקורה ולחשוב מה אנחנו יכולים לעשות ואיזה מנופי לחץ אפשר להפעיל כדי למנוע או כדי לשנות את כל הסיפור עם המשאיות האלה. אני נוסע, נדבקים לי לשמשה... ואני רואה אותם רק בקצה הדרך. הם באו, הם חצו את כל מדינת ישראל. יש משאיות שמגיעות מוואדי ערה. כל הדרך... בסוף הן עוברות את ערד ופתאום אנחנו נמצאים שם ורואים, זה עדיין מתעופף. תחשבו כמה התעופף עד אז. אנחנו רואים את הקצת שבסוף לפני הזה. כל הסיפורים האלה שבדקים אם הכיסוי תקין או לא תקין בכניסה למטמנת אפעה, אני לא...

אבי כהן: לא, אבל זה לא רלוונטי מטמנת אפעה. אנחנו צריכים להגיע למקור.

ערן: כל המבצעים האלה, ושוב אני אומר. חשוב לי להגיד, אבי, חשוב לי להגיד. אני לא מצביע על אף אחד כרגע, אני לא מאשים אף אחד. להיפך, אני קורא לכל מי שיושב פה לחשוב על פתרון. הייתה פה איזו ישיבה אחת עם 30 משתתפים לפני שנה... המצב חמור. אבי, אני יודע שאתה מנסה לקדם מבצעים לניקיון. זה טיפה בים, זה פלסטר...

אבי כהן: אני אגיד מה דעתי. אני אגיד מה דעתי. אנחנו יכולים להתרכז בניקיון, אבל זה לא יחזיק הרבה זמן.

אנחנו עושים מבצעי ניקיון. אנחנו יכולים להתרכז באפעה, זה גם לא יחזיק הרבה זמן מסיבה שזה הקצה, זה too late. אנחנו צריכים אולי יחד עם המשרד להגנת הסביבה, מי שמתיר למשאיות האלה לצאת מהמקור, לאכוף במקור ולשייך משאיות למקור ולעשות מדגמים. אבל בגלל שהן נעות בכביש ארצי בעצם, האכיפה שם צריכה להיות משטרה, המשרד להגנת הסביבה, המשטרה הירוקה. וצריך לנקוט צעדים נגד.

איילה גובר-אנחנו מקבלים לכאן את כל הבלגן, אבל האכיפה צריכה להיות במקור. לכן צריך לראות באמת איך עושים את זה משני כיוונים. א', לראות איך באמת גורמים למשרד להתערב, להיות מעורב באותם מקומות שאותם גופים מקבלים רישיון עסק מהם. ושתיים, לראות איך פה אנחנו במקור אצלנו, מי שמקבל את הפסולת בסוף, איך הוא גם אומר בצורה חד משמעית "חבר'ה, לא נכנסים לפה". זה חייב להגיע משני הכיוונים. זה גם מהלך שניסינו לעשות אז בזמנו. יצא איזושהו מכתב אז מבורא גם כן לחברות שמשנעות. אבל זה חייב להיות משהו שהוא באמת מספיק מערכתי וחזק ושוכלנו נשלב ידיים ושנבין שבסוף אנחנו אוכלים אותה כאן מכל הסיפור הזה. כי אצלנו כל הזבל. אנחנו מנסים לגרום לזה שכל האזור של מישור רותם יהיה אזור תעשייה שהוא חדשני, וכל הזבל הזה גם מקלקל לכל מי שמגיע לשם וזה נראה לא טוב, גם מגיע אחר כך לתוך השטחים הפתוחים, גם פוגע בבעלי חיים. בסוף גם המועצה מוציאה כל הזמן כספים כדי לנקות את הדבר הזה. כולם מנסים לעשות. גם אנחנו יוצאים כל פעם למבצעים כאלה ואחרים.

אבי כהן: רגע, רגע. אני חושב, בגלל שרוב תנועת המשאיות מגיעה מהמרכז, רובה ככולה כמעט מגיעה מהמרכז, אנחנו צריכים לפנות למחוז מרכז של המשרד להגנת הסביבה, לראות למי הוא נותן שם רישיונות להובלת פסולת, מי אלה שנוסעים אלינו, לעשות איזושהו סקר מהיר לגבי המשאיות והמחזיקים ברישיון, הזהות שלהם. אולי לקבל מאפעה את רשימת העסקים, הח.פ. שלהם, לזהות את רישיונות העסק, ולפנות למשרד להגנת הסביבה מחוז מרכז, להתריע בפניהם. אין דרך אחרת. זה הרתעה, הרתעה, הרתעה.

איילה אברהמי גובר: אני לוקחת על עצמי לבקש ישיבה עם אמיר זלצברג שהוא מנהל מחוז. הוא גם מגיע מהתחום של תחבורה, פחות בעניין של זיהום אוויר אבל נראה איך הוא יכול לסייע. נרי, אני רוצה איזושהו מכתב מהוועדה עם איזושהי פנייה, בקשה לטובת הנושא הזה של לקדם את הדברים, שזה נושא שמפריע.

נרי אראלי: מכתב שמסביר למה... אבי, מה אתה...?

אבי כהן: כלום, אני רוצה עם המשרד להגנת הסביבה מחוז מרכז לטפל ברישיונות עסק. אני אנסה להשיג מידע מאפעה לגבי המובילים המורשים שיש להם היתר להגיע. נזהה את מספר רישיונות העסק שלהם, נפנה לרשות שהפיקה להם את הרישיון ונוציא אליהם מכתבים.

הפצת פרוטוקול		מידי
החלטות / משימות לביצוע	הערות ובאחריות מי	לו"ז לביצוע
הפצת פרוטוקול	נופר	מידי

